

Startti parempaan elämään – työkaluja starttivalmennuksen kehittämiseen ja juurruttamiseen

Oulu 2.2.2016

Startti parempaan elämään -juurruttamishanke (2012-2016)

Pirjo Oulasvirta-Niiranen

Ohjelma

- klo 9.00**
- Aamukahvit ja päivän teemaan virittäytyminen
- Aluehallintoviraston edustajan puheenvuoro**
- Kirsi-Marja Stewart*
- Työpajan starttivalmennus**
- Pirjo Oulasvirta-Niiranen, projektipäällikkö, TPY*
- Starttivalmennus – mistä on kyse?
 - Starttivalmennuksen prosessi (starttivalmennusmalli) – valtakunnallisia toteutustapoja
 - Asuminen osana kokonaisvaltaista starttivalmennusta (työpajan ja asumispalveluiden yhteistoimintamalli)
 - Starttivalmennuksen valtakunnallinen levinneisyys
- CASE Vamoksen starttivalmennus**
- Eeva Piha, yksilövalmentaja, VAMOS*
- CASE Starttipaja Sentterin starttivalmennus**
- Sirpa Kiljo, starttivalmentaja, Siikalatvan kunta*
- klo 12.00**
- Lounas (omakustanteinen)
- klo 13.00**
- Starttivalmennuksen juurruttaminen**
- Starttivalmennus sosiaalisen kuntoutuksen palveluna
 - Toiminnan kuvaaminen
 - Näkökulmia toiminnan juurruttamiseen
- Yhteistä keskustelua**
- klo 15.30**
- Koulutus päättyy, lähtökahvit

Startti parempaan elämään -juurruttamishanke (2012-2016)

- Hankkeen päätavoitteena on levittää valtakunnallisesti

1) Työpajan matalimman kynnyksen starttivalmennusmalli ja

1) Työpajan ja asumispalveluiden yhteistoimintamalli

- Hanketta hallinnoi Valtakunnallinen työpajayhdistys ry ja rahoittaa Raha-automaattiyhdistys
- **Startti parempaan elämään – työkaluja starttivalmennuksen kehittämiseen ja juurruttamiseen-koulutuksien** tarkoituksena on
 - tehdä näkyväksi Startti parempaan elämään -juurruttamishankeen aikana syntyneitä kokemuksia ja toimintamalleja sekä
 - jakaa hankeaikana tutuksi tulleita valtakunnallisia starttivalmennuksen toteutustapoja

Esittäytyminen

- Kuka olen ja mistä tulen?
- Kuinka pitkä kokemus starttivalmennuksesta?
- Mitä tulini hakemaan koulutuksesta?

TYÖPAJAN STARTTIVALMENNUS

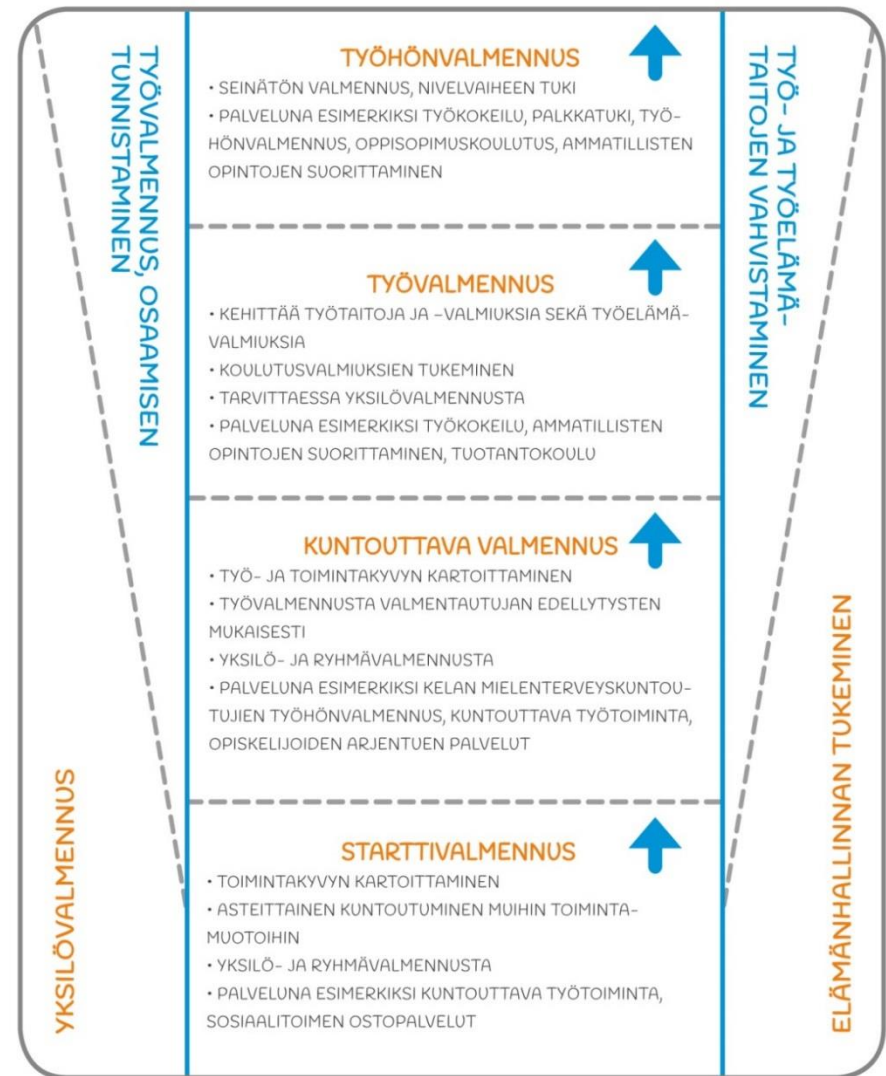
Starttivalmennusta on kehitetty TPY:ssä pitkäjänteisesti jo vuosien ajan.

Taustaa starttivalmennukselle

- Perinteisen työpajapalvelun lisäksi alkoi ilmetä tarvetta matalamman kynnyksen starttivalmennukselle
- mm. etsivän nuorisotyön vahvistuminen → mihin ohjata nuoria, joille esim. ns. perinteinen työpajapalvelu ei ole ko. tilanteessa sopiva
- Nuorten haasteelliset elämäntilanteet → räätälöidyt palvelut
- Monialainen yhteistyö
- Huom! Starttivalmennus ei ole sama asia kuin työpajan aloitusjaksot ("starttijaksot")

Starttivalmennus – mistä on kyse?

- Työpajan **matalimman kynnyksen** palvelua.
- **Matala kynnyks – mitä kaikkea se tarkoittaa?**
 - Ei tarvita lähetettä
 - Työntekijöiden jalkautuminen mahdollista (esim. etsivä nuorisotyö ja startin yksilövalmentaja) – motivointityön aloitus vaikka nuoren kotoa käsin
 - Joustavuus ja yksilöllisyys – jokainen nuori on yksilö ja startin tavoitteet ja sisällöt räätälöidään sen mukaisesti
 - Saa oman työntekijän, jonka kanssa omaa elämäntilannetta aletaan käydä läpi ja mietitään yhdessä millaista tukea tarvitaan – ei tarvitse avautua kaikille ja omatyöntekijä toimii tukena myös verkostoon päin
 - Sopimuksettomuus
 - Ensimmäinen askel ennen perinteiselle työpajalle siirtymistä
 - Se on tätä ja paljon myös muuta ...
- Starttivalmennus on **tavoitteellista ja kokonaisvaltaista toimintaa**, jossa painopiste on nuoren **arjen taitojen ja elämänhallinnan vahvistamisessa**.
- Tavoitteellinen työskentely on sekä **yksilöllistä** että vuorovaikutussuhteita tukevaa **ryhmävalmennusta**.
- Nuori saa **oman työntekijän / valmentajan**, jonka kanssa lähdetään selkiyttämään tuen tarpeita ja rakentamaan tulevaisuutta (= aikuinen ja aikaa).

Kohderyhmä?

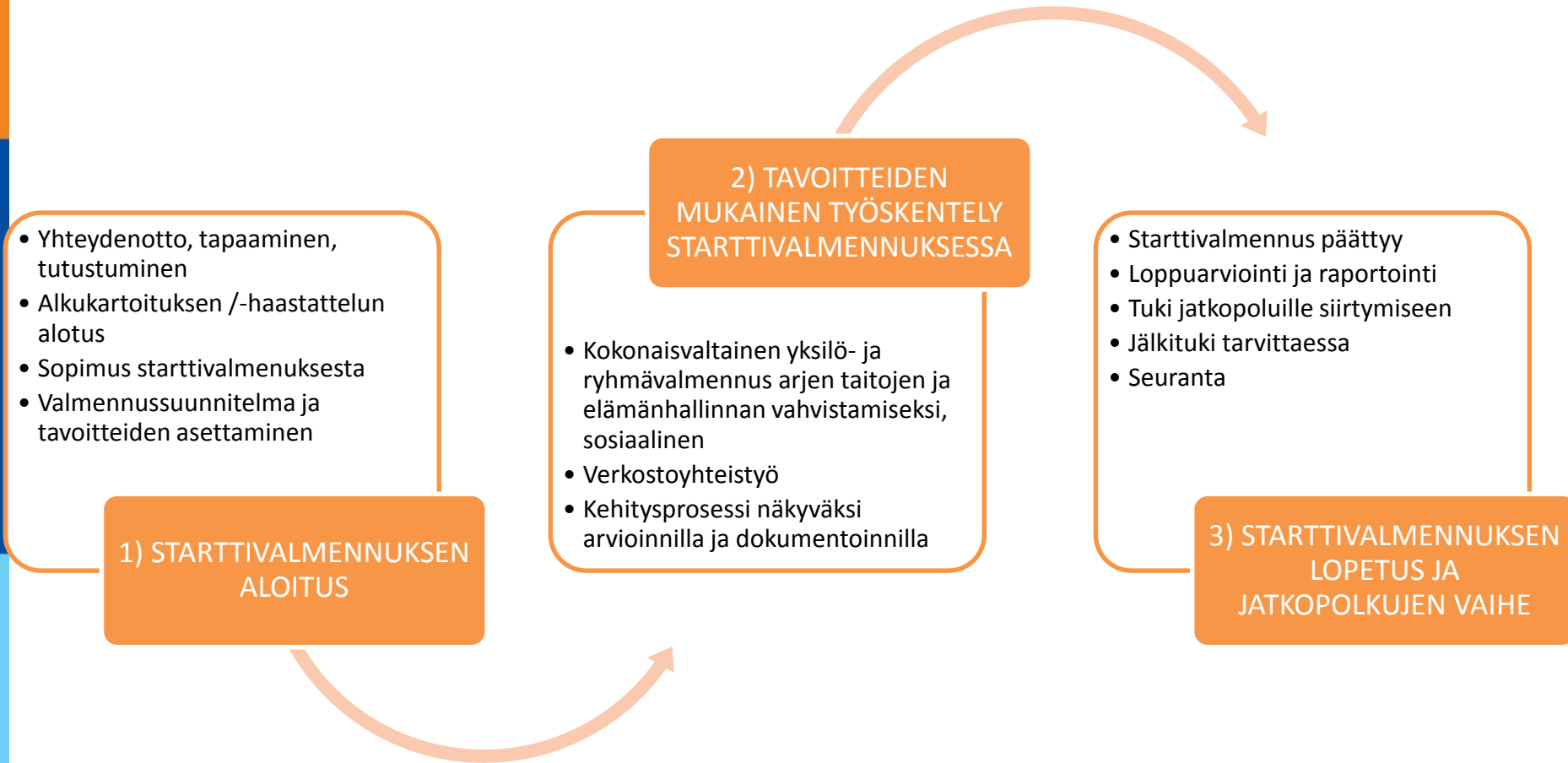
- Kohderyhmänä ovat **heikoimmassa asemassa olevat nuoret**, joilla on monenlaisia tuen tarpeita ja yleisesti vaikeuksia kiinnittyä palveluihin.
 - mielenterveys- ja päihdeongelmia
 - yksinäisyyttä
 - kiusaamistaustaa
 - arjen hallinnan vaikeuksia
 - asunnottomuutta
 - vaikeuksia kiinnittyä olemassa oleviin palveluihin, esim. perinteiseen työpajatoimintaan
- Kohderyhmällä on usein vakavia, pitkäkestoisia ja usein monia samanaikaisia elämänhallinnan ongelmia.

Starttivalmennuksen työskentelyprosessi

- Starttivalmennuksen työskentelyprosessi, starttivalmennusmalli, on tehty Startti parempaan elämään -hankkeessa (2009-2012). Tätä prosessia on edelleen kehitetty juurruttamishankkeessa nousseiden kokemusten pohjalta.
- Starttivalmennuksen työskentelyprosessi koostuu kolmesta vaiheesta:
 - 1) *Starttivalmennuksen aloitusvaihe*
 - 2) *Starttivalmennuksen tavoitteiden mukaisen työskentelyn vaihe*
 - 3) *Starttivalmennuksen lopetus ja jatkokolkujen vaihe*
- Prosessi etenee tavoitteellisesti ja joustavasti aloitusvaiheesta tavoitteiden mukaiseen työskentelyvaiheeseen ja jatkokolkujen vaiheeseen.
- Jokaisessa vaiheessa painottuvat erilaiset asiat, joiden edistämiseksi tehdään nuoren kanssa yhdessä työtä.
- Kaikkia vaiheita läpileikkaa luottamuksellisuus nuoren ja valmentajan välillä sekä työskenteleminen nuoren tavoitteita kohti sekä yksilö- että ryhmävalmennuksella.

Starttivalmennusmalli

(Startti parempaan elämään -juurruttamishanke)

Keskustelua

Millaisia

**alkuhaastattelulomakkeita on
käytössä?**

1) STARTTIVALMENNUKSEN ALOITUS

Käytännössä esimerkiksi:

Nuori tutustuu starttivalmennukseen (itsenäisesti, huoltajan tai viranomaisen/ohjaavan työntekijän kanssa)

- riittävät tiedot starttivalmennuksesta!! (ohjaaminen vaikeaa jos ei tiedä palvelusta)
- saattaen vaihtaminen hyvä käytäntö
- nuori jää miettimään asiaa ja tekee itse päätöksen osallistumisesta

Nuori aloittaa valmennuksen (non stop tai suljettu ryhmä)

- sopimukset allekirjoitetaan -> pääasiassa kuntouttavan työtoiminnan sopimus, myös sopimuksetonta
- osallistuminen 1-4 / päivä viikossa, 4-5 h / päivä
- Sovelluksena myös kaksi ryhmää päivässä (aamupäivä ja iltapäivä)

1 vko

- tutustuminen muihin nuoriin ja valmentajiin
- aloitetaan alkuhaastattelu / alkuarvio: tutustutaan nuoreen, onko jotain huomiota vaativia asioita kerrotaan käytännöistä ym
- Laaditaan henkilökohtainen valmennussuunnitelma
- Yksilö- ja ryhmävalmennusta

3-4 vko

- käydään tavoitekeskustelu, kirjataan tavoitteet, tehdään kehitysprosessi näkyväksi dokumentoinnilla ja arvioinnilla

Esimerkiksi alkuhaastattelun teemoja

- perhetilanne
- asumistilanne ja mahdolliset tuen tarpeet tässä
- omat vahvuudet
- verkosto
- aiemmat viranomaiskontaktit ja tuet
- nykyiset viranomaiskontaktit ja tuet
- Elämäntavat, päihteiden käyttö, päivärytmi, ruokailu
- jaksaminen, uni, mielenterveys
- tulevaisuuden suunnitelmat

1) STARTTIVALMENNUKSEN ALOITUS, jatkuu

Aloitusvaiheen muistilista

- Yhteistyökumppaneilla on oltava riittävät tiedot starttivalmennuksesta laadukkaan palveluohjauksen toteutumiseksi. Tietoja muistettava päivittää säännöllisesti.
- Asiakasohjaukseen on tärkeä sopia hyvät työskentelytavat yhdessä sidosryhmien kanssa.
- Toimintaan tutustumiseen ja ryhmään osalliseksi pääsemiseen panostetaan.
- Oma valmentaja.
- Nuoren elämäntilanteen alkukartoitus / -haastattelu tehdään huolellisesti ja siinä huomioidaan olennaisia osa-alueita.
- Tavoitteet valmennusjaksolle asetetaan mahdollisimman konkreettisiksi ja edetään pienin askelin.
- Luottamusta nuoren kanssa rakennetaan koko ajan ja sitä vaalitaan.

2) TAVOITTEIDEN MUKAINEN TYÖSKENTELY STARTTIVALMENNUKSESSA

- Nuorta tuetaan ensisijaisesti arjen hallinnan ja elämönhallinnan vahvistumisessa (kodinhuolto, taloudenhoito, ruuanlaitto, päivärytmi ym) sekä yksilöllisesti että ryhmävalmennuksella.
- Nuori pääsee osaksi yhteisöä ja saa myönteisiä osallisuuden kokemuksia.
- Viikko-ohjelman vaihtelevat pajakohtaisesti. Kaikki starttipajat eivät käytä viikko-ohjelmia.
- Tyypillisesti käsiteltäviä teemoja: hyvinvointi (voimavarat, terveys, päivärytmi ym), asuminen, talous, koti (rahankäyttö, kodinhoito, ruuanlaitto ym), opiskelu ja työelämävalmiudet (ammattialoihin tutustuminen, työelämän pelisäännöt ym), minä (haaveet, itsetuntemus, omat tavoitteet ym), yhteiskunta (asioiminen virastoissa, palveluverkoston tunnistamista ym).
- Osalla pajoista nuoret tekevät pienimuotoisia työtehtäviä, esim. (omien) huonekalujen entisöinti ja ompelu / nikkarointityöt.

Viikko-ohjelma malli, mikä sisältää otteita useista viikko-ohjelmista

Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai
klo 9.00	klo 9.00	klo 9.00	klo 9.00	Valmentajien muita työtehtäviä, esim. työn suunnittelua ja kehittämistä.
Päivittäin toistuvat: Aamukahvi ja maailman tapahtumat, uutiset	Päivittäin toistuvat: Aamukahvi ja maailman tapahtumat, uutiset	Päivittäin toistuvat: Aamukahvi ja maailman tapahtumat, uutiset	Päivittäin toistuvat: Aamukahvi ja maailman tapahtumat, uutiset	
Viikonlopun kuulumiset				
Ruoka: suunnittelu, kauppa, valmistus, ruokailu, siivous Muuta työtoimintaa	Teema 2 Asuminen, talous, koti (mahdollisia vierailijoita esim. velkaneuvoja)	Teema 4 Opiskelu –ja työelämävalmiudet, mahdollisia tutustumiskäyn-tejä	Ruoka: suunnittelu, kauppa, valmistus, ruokailu, siivous Muuta työtoimintaa	
Ruokailu	Ruokatauko	Ruokatauko	Ruokailu	
Teema 1	Teema 3	Teema 5	Taide,kädentaidot, leffa ym teemoja	
Hyvinvointi (esim. päihdetyöntekijän käynti)	Minuus	Liikunta	Viikon purku	
Lopetus	Lopetus	Lopetus	Lopetus	
klo 14.00	klo 14.00	klo 14.00	klo 14.00	

2) TAVOITTEIDEN MUKAINEN TYÖSKENTELY STARTTIVALMENNUKSESSA, jatkuu

- Nuoren tilannetta ja hyvinvointia eteenpäin vievät tukipalvelut:
 - Nuoren motivointi palvelujen vastaanottamiseen, esim. päihdehoito
 - Oikeiden, nuoren kuntoutusta edistävien, palveluiden hankinnassa avustaminen
 - Tukihenkilönä verkostotapaamisissa
 - Koordinoiva työote verkostojen välillä tarvittaessa
- Säännöllinen jatkopolkujen miettiminen ja rakentaminen
 - Asteittainen siirtyminen startilta työpajalle (esim. 3 pv starttia 1 pv työpajaa)

Tavoitteiden mukaisen työskentelyvaiheen muistilista

- Yhdessä nuorten kanssa rakennettu viikko-ohjelma tuo parhaimmillaan selkeyttä valmennukseen ja vahvistaa osallisuutta.
- Nuorten parissa työskentelevän verkoston tunnistaminen ja yhteistyökäytäntöjen kehittäminen yhdessä.
- Selkeät vastuut ja roolit nuoren tukemiseksi verkostossa.
- Starttivalmennuksen lisäksi tarvittavien muiden palveluiden hankkiminen nuoren kuntoutuksen tueksi on tärkeää.
- Nuoren motivoiminen ottamaan tukipalveluita vastaan.
- Tavoitteiden saavuttamisen arvioiminen ja tavoitteiden konkreettinen täsmentäminen.
- Jatkopolkujen rakentaminen pitkäjänteisesti.

3) STARTTIVALMENNUKSEN LOPETUS JA JATKOPOLKUJEN VAIHE

- Starttivalmennuksen lopetusvaiheessa nuoren elämäntilanne on usein tasaantunut, hänen arjen hallinnan taitonsa ovat kohentuneet, kiinnittymistä tarvittaviin tukipalveluihin on tapahtunut ja suunnitelmia tulevaisuuteen on rakentunut.
- Keskimääräinen valmennusjakson aika on puolesta vuodesta yhdeksään kuukauteen.
- **Onnistuneen starttivalmennuksen jälkeen mm:**
 - *Nuori on oppinut arkielämän tietoja ja taitoja ja hänen elämäntilanteensa on parantunut*
 - *Nuorella on käsitys omista resursseistaan*
 - *Nuoren opiskeluvalmiudet ovat parantuneet*
 - *Nuori on asettanut itselleen tavoitteet, joiden toteutumista jatkosuunnitelma tukee*
 - *Nuorelle on löytynyt jatkopaikka*
- Starttivalmentautujien jatkopolut ovat moninaisia.
 - työpaja
 - koulu
 - työelämä
 - armeija
 - laitoshoido
 - ei tietoa
- Valmennusjakson lopussa arvioidaan yhdessä nuoren kanssa tavoitteiden saavuttamista ja vahvistetaan keskustellen vielä nuorella olevia voimavaroja.
- Osa hoidollisista kontakteista voi jatkua nuoren elämässä myös starttivalmennuksen jälkeenkin, esim. mielenterveyshoito.

3) STARTTIVALMENNUKSEN LOPETUS JA JATKOPOLKUJEN VAIHE, jatkuu

- Pääsääntöisesti nuorelle tarjotaan mahdollisuutta ottaa yhteyttä starttivalmentajaan myös valmennuksen päätyttyä, jos nuorelle tulee eteen tilanteita, joissa hän tarvitsee ulkopuolista apua.
 - Tällä pyritään turvaamaan se, että nuori pysyy kiinni jatkopolussa eikä luovuta ensimmäisten vastoinkäymisten edessä.
 - Useat valmentautajat käyttävät tarjottua mahdollisuutta.
 - Hyvä käytäntö, Turun nuorten startti: Iltatoimintaa kerran kuukaudessa mm. seurannan toteuttamiseksi (uusille, vanhoille ja toiminnassa sisällä oleville nuorille)

Lopetus- ja jatkopolkujen vaiheen muistilista

- Jatkopolun rakentaminen on pitkä prosessi.
- Saattaen vaihtaminen helpottaa usein jatkopolulle siirtymisessä.
- Starttivalmennuksessa hyväksi havaittujen käytäntöjen jatkaminen ja tiedon siirtäminen seuraavalle taholle on tärkeä osa jatkopolulle siirtymisessä.
- Avoimet ovet on yksi tapa toteuttaa seurantaa valmennusjakson päätyttyä.
- Palautteen kerääminen nuorelta starttivalmennuksen jälkeen ja sen hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä.
- Valmennusjakson arvioinnissa onnistumiset ja vahvuudet edellä.

ASUMINEN OSANA KOKONAISVALTAISTA STARTTIVALMENNUSTA

Miksi asumisen teema on tärkeä huomioida myös starttivalmennuksessa?

- **Asumisolot** ovat yksi keskeinen osa-alue nuoren elämässä. Hyvin toimiessaan kiinnittyminen esim. työpajatoimintaan on helpompaa.
 - Puutteelliset asumisolot – sitoutuminen vaikeampaa – tuki jää irralliseksi – nuoren voimavarojen kuluttaminen ja vieminen muualle työpajatyöskentelystä – kamppailua päivästä toiseen.
- Monella starttivalmentautujalla on arjen hallinnan ja –taitojen haastetta
 - Asioiden hoitaminen on usein vaikeaa (myös taloudenhoito), usealla monenlaista tuen tarvetta (esim. mielenterveys- ja päihdeongelmia).
- Työpaja on hyvä ympäristö harjoitella **asumistaitoja** eli arjen perustaitoja ja saada työkaluja oman asumisen hoitamiseen.
 - Asumistaidot ovat perustaitoja: Laskujen (esim. vuokra) hoitamista ajallaan, sovittujen aikataulujen noudattamista (esim. lomakkeet ajallaan), kotitöiden hallitsemista (ruuanlaitto, siivous, laitteiden käyttäminen)....
- Työpaja on hyvä ympäristö myös tarvittavien **tukitoimien** rakentamiselle nuoren kokonaisvaltaisen valmennuksen rinnalle.

Työpajan ja asumispalveluiden yhteistoimintamalli

- Asumistilanteen, asumisen taitojen ja asumiseen liittyvien tuen tarpeiden huomioiminen starttivalmennuksessa on tärkeää puhuttaessa kokonaisvaltaisesta valmennuksesta.
- Startti parempaan elämään -juurruttamishankkeessa syntyneessä työpajan ja asumispalveluiden yhteistoimintamallissa tarkastellaan starttivalmennusprosessin kolmea vaihetta siitä näkökulmasta, miten kussakin vaiheessa asumisen teema tulisi huomioida osana kokonaisvaltaista työskentelyä.

1.

Starttivalmennuksen aloitus

- **Luottamuksen** syntyminen ja motivointityö – pitkäjänteisyys
- Startille ohjaamistilanteessa nuoren asumisen tukemiseksi on jo saatettu tehdä paljonkin työtä:
 - Miten nuorta on tuettu ja **millaisia toimivia käytäntöjä on jo olemassa?**
 - Keiden kanssa tehdään yhteistyötä ?
 - Mikä on starttivalmentajan rooli jatkossa? (roolien selkiyttäminen ja päällekkäisen työn välttäminen)
- Nuoren elämäntilanteen **kokonaisvaltainen kartoittaminen** ja mahdolliset tuen tarpeet tähän liittyen, asumisen puheeksiottaminen.
- Mahdollisiin kriisitilanteisiin varautuminen, suunnitelmat

Asumisen puheeksi otto

- Miten nuori asuu tällä hetkellä?
- Asuuko nuori yksin vai yhdessä jonkun kanssa?
- Kauanko nuori on asunut nykyisessä osoitteessa?
- Onko kyse vakinaisesta vai väliaikaisesta asumisesta?
- Mitä nuori maksaa asumisestaan ja millä nuori rahoittaa asumisensa?
- Onko nuorella asuinpaikassa oma tila ja rauha?
- Tunteeko nuori olonsa turvalliseksi kyseisessä paikassa?
- Ellei tunne, millaisia turvattomuutta aiheuttavia tekijöitä ympäristössä on?
- Voisiko niille tehdä jotakin?
- Sujuuko asuminen muuten vai onko siinä minkälaisia vaikeuksia? Millaisia?
- Onko nuorella asunnon menettämiseen liittyvää uhkaa?
- Mistä nuori on hakenut apua tai kuka häntä voisi auttaa?
- Millaisia ajatuksia ja toiveita nuorella on tilanteensa ja asumisensa suhteen? Ovatko ne realistisia?

Lähde:

*Olisinpa kotona! Nuorten asuminen osana arjen työtä – koulutus 18.11.2015 Lahdessa
Nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyhanke (2012-2015), Nuorisoasuntoliitto ry
www.nal.fi*

2.

Tavoitteiden mukainen työskentely starttivalmennuksessa

- Kun nuori oppii luottamaan , hän saattaa kertoa elämäntilanteestaan tarkemmin. Työntekijän **herkkyys kuulla** nuorta ja tarttua kuulemaansa (mahdollisiin kriisitilanteisiin varautuminen).
- **Arjen sujumisen kokonaisvaltainen** tukeminen on tärkeä osa starttivalmennusta (esim. arjenhallinnan ja päivärytmin harjoittelemista, ruuanlaittoa, kodinhuoltoa).
- **Tarvittavan verkoston kokoaminen nuoren asumisasioiden ympärille**, yhteiset toimintatavat nuoren tukemiseksi ja vastuiden selkiytyminen > Paikallisen **toimijaverkoston tuntemus** on tärkeää.
- Yhteistyö vuokranantajan ja työpajan välillä (esim. luottotiedottomien nuorten kohdalla).
- Asumisen teemat osaksi ryhmävalmennusta, psykoedukatiivinen ote (esim. itsenäistyminen, taloudenhoito). Toimii myös ennaltaehkäisevästi. Hyviä materiaaleja löytyy esim. www.nal.fi.

Esimerkki: Laskujen tärkeysjärjestys

Tehtävät sopivat toteutettavaksi pareittain tai ryhmätyöskentelynä.

Laittakaa tärkeysjärjestykseen seuraavat laskut ja säännölliset menot. Perustelkaa valintanne. Mitä tapahtuu, jos tietty lasku jää maksamatta tai miten voi peruuttaa ostoksen tai tilauksen?

- kanavapakettilasku
- kotivakuutus
- kuntosalikortin kuukausiveloitus
- kuukauden ruokarahat
- matkakortti/kuukausilippu
- lasku nettitalauksesta
- liikennevakuutus
- auton bensakulut
- lomamatkan varausmaksu
- opintolaina
- sanomalehti
- pikavippi
- nettipelit
- puhelinpakettilasku
- sähkölasku
- vesilasku
- viihde/vapaa-aika
- luottokorttilasku
- Vuokra

(Kuvälähde: Taloussanomat)

3. Starttivalmennuksen lopetus ja ohjautuminen jatkopoluille

- Nuoren vahvistaminen omatoimiseen selviytymiseen, tuen asteittainen väheneminen.
- Nuoren asumisen tukitoimien jatkumisen varmistaminen starttivalmennuksen päättymisen jälkeenkin jos nuoren elämäntilanne sitä vaatii, hyvät toimintatavat eteenpäin.
- Saattaen vaihtaminen tarvittaessa, roolien selkiyttäminen (mikä on starttivalmentajan rooli jatkossa).

Nuorten kokemuksia starttivalmennuksesta

Starttivalmennuksessa olleiden nuorten kokemuksia ja ajatuksia

- *”...ennen kuin aloitin pajalla käynnin, niin tunsin itseni yksinäiseksi. Ja minusta tuntui, ettei kukaan oikein ymmärrä minua. Jo heti ensimmäisellä käyntikerralla minulle tuli sellainen olo, että paja on hyvä paikka minulle”*
- *”...vielä kahdeksan kuukautta sitten minusta tuntui, että en koskaan voisi elää sellaista elämää kun haluan, tai että edes ansaitsisin hyvän elämän. Tänään tiedän, että tekemällä töitä haaveitteni eteen voin oikeasti saavuttaa ne.*
- *”...en enää ajattele itseäni viiden vuoden päästä varhaiseläkkeellä ja onnettomana jossain kamalassa asunnossa ilman mitään päämäärää”*

(Startti parempaan elämään – starttivalmennuksen perusteet –julkaisu vuodelta 2012)

Nuorten kokemuksia starttivalmennuksesta

- Startti parempaan elämään -juurruttamishankkeessa selvitetty nuorten kokemuksia starttivalmennuksesta (M. Kesän raportti TPY:n verkkosivuilla)
- *”Kuunnellaan nuorta.”*
- *” Puututaan elämään oikealla tavalla.”*
- *”Patistetaan arkeen mukaan, jos on asioita hoidettavana nii niihin saa avun, jos ei ite osaa eikä jää tyhjän päälle.”*
- M. Kesä: *”Luottamus on startista saatavan kokonaiskuvan perusteella suurin ja tavoiteltavin tulos.”*

Nuorten kokemuksia starttivalmennuksesta

- Millainen imago starttivalmennuksella on nuorten keskuudessa? Onko eroja niiden nuorten näkemyksissä, jotka eivät itse osallistu valmennukseen ja toisaalta niiden, jotka ovat tai ovat olleet valmennuksessa?
- Miten nuori kokee osallistumisensa valmennukseen?
- Millainen vaikutus starttivalmennuksella on nuoren identiteettiin?

STARTTIVALMENNUKSEN VALTAKUNNALLINEN LEVINNEISYYS

- Työpajoja on Suomessa n. 260 kpl.
- Näistä Valtakunnallisen työpajayhdistyksen jäsenenä on n. 230 kpl.
- Reilulla sadalla paikkakunnalla, n. 107 kpl, toteutetaan starttivalmennusta
> määrä kasvusuunnassa
- Työpajatoimintaan osallistui vuonna 2014 yhteensä 23 170 valmentautujaa, joista 14 200 (61 %) oli alle 29-vuotiaita nuoria.

(OKM, Työpajatoiminta 2014 raportti)

AVI / maakunta	Kaikki työpajat	Työpajat, missä on Starttivalmennus (matalan kynnyksen palveluna)	
		määrä	osuus %
Etelä-Suomi	43	30	70 %
Etelä-Karjala	3	1	33 %
Kanta-Häme	6	4	67 %
Kymenlaakso	3	3	100 %
Päijät-Häme	7	5	71 %
Uusimaa	24	17	71 %
Itä-Suomi	23	12	52 %
Etelä-Savo	7	2	29 %
Pohjois-Karjala	4	3	75 %
Pohjois-Savo	12	7	58 %
Lappi	18	2	11 %
Lappi	18	2	11 %
Lounais-Suomi	32	19	59 %
Satakunta	14	7	50 %
Varsinais-Suomi	18	12	67 %
Länsi-Sisä-Suomi	57	32	56 %
Etelä-Pohjanmaa	8	4	50 %
Keski-Pohjanmaa	3	2	67 %
Keski-Suomi	18	9	50 %
Pirkanmaa	22	13	59 %
Pohjanmaa	6	4	67 %
Pohjois-Suomi	23	12	52 %
Kainuu	4	2	50 %
Pohjois-Pohjanmaa	19	10	53 %
Suomi yhteensä	196	107	55 %

Starttivalmennus sosiaalisen kuntoutuksen palveluna

- Sosiaalinen kuntoutus 17 §, uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014).
- **Sosiaaliseen kuntoutukseen kuuluu:**
 - 1) sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen
 - 2) kuntoutusneuvonta ja -ohjaus sekä tarvittaessa kuntoutuspalvelujen yhteensovittaminen
 - 3) valmennus arkipäivän toiminnoista suoriutumiseen ja elämönhallintaan
 - 4) ryhmätoiminta ja tuki sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin
 - 5) muut tarvittavat sosiaalista kuntoutumista edistävät toimenpiteet
- Nuoret yksi pääkohderyhmä.
- Sosiaalisen kuntoutuksen pykälään liittyy **nuorisopalvelutakuu** (heikoimmassa asemassa olevien nuorten tukeminen).
- Sosiaalinen kuntoutus asemoituu kuntien sosiaalityöhön. Palvelua tarvitaan yleensä tilanteissa, joissa nuorella on **vakavia, pitkäkestoisia ja usein monia samanaikaisia elämönhallinnan ongelmia**. Toiminnallinen konteksti aina mukana tässä palvelussa.
- Sosiaalisen kuntoutuksen palveluissa on keskeisintä **yksilöllinen ja ryhmämuotoinen tuki ja valmennus**, jonka avulla edistetään nuorten **osallisuutta, elämönhallintaa, vuorovaikutustaitoja, tulevaisuudensuunnitelmia, arjessa selviytymistä ja itsenäistä asumista**.
- Kuntien toteutustavoissa kirjavuutta / ei ole palvelua tarjolla

(Kuntoutussäätö, Selvitys nuorten sosiaalisesta kuntoutuksesta, 2014)

Työpajojen starttivalmennuksen tuoma lisäarvo sosiaalisen kuntoutuksen toteuttamiseen

- Tällä hetkellä jo reilulla sadalla paikkakunnalla toteutetaan starttivalmennusta, jolla voidaan vastata lainsäädännön uudistukseen.
- Työpajoilla ja starttivalmennuksessa on **totuttu työskentelemään vaikeassa elämäntilanteessa olevien** nuorten kanssa ja starttivalmennuksen työskentelymallia on **kehitetty** vuosien ajan.
- Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien nuorten määrä on kasvanut viime vuosina huomattavasti (vuonna 2014 määrä oli 36%, edellisvuonna 26%). **Sektorirajat ylittävä työskentely** ja kuntoutuksellisten yksilöllisten palvelujen räätälöinti on arkea.
- Työmuotoina **yksilö –ja ryhmävalmennus**
- Henkilöstöllä vahva osaaminen (v. 2014 yksilövalmentajista n. 75 % oli joko AMK- tai yliopistotutkinto).
- **Toiminnallisuus** ja tekemällä oppiminen vahvuutena.
- Starttivalmennus mahdollistaa **pitkäjänteisen ja kokonaisvaltaisen työskentelyn** nuoren kanssa = Aikuinen ja aikaa (omatyöntekijä). Nuorta tavataan säännöllisesti ja usein useamman kerran viikossa, joten **kokonaiskuvan saaminen hänen tilanteestaan ja tuen tarpeistaan** on helpompaa (pienet ryhmäkoot). Näin tiivis työskentely nuoren kanssa ei usein mahdollistu muissa palveluissa.
- Starttivalmennuksen aikana nuoren ympärille kootaan tarvittavat palvelut (esim. päihdehoito) ja tuetaan / motivoidaan nuorta palvelujen vastaanottamisessa. Pidetään säännöllistä yhteyttä nuoren viranomaisverkostoon nuoren kuntoutumisen edistämiseksi (**tukipalveluita koordinoiva työote**).
- STM:lle tehdyssä raportissa (v. 2014) *Selvitys nuorten sosiaalisesta kuntoutuksesta* **Kuntoutussäätiö nosti työpajojen starttivalmennuksen yhdeksi sosiaalisen kuntoutuksen palveluksi.**

Materiaaleja aiheeseen liittyen

- Starttivalmennuksen **kaksi uutta julkaisua** ilmestyvät v. 2016 alkupuolella
 - *Starttivalmennuksen juurruttaminen (jaossa koulutuksessa)*
 - *Starttivalmennuksessa käytettäviä menetelmiä ja työskentelytapoja (ilmestyy lähiaikoina)*
- **Starttivalmennuksen työkirjasta** ilmestyy sähköinen versio v. 2016 TPY:n nettisivuille
- Starttivalmennuksen aiemmin ilmestynyttä julkaisua, **Startti parempaan elämään – Starttivalmennuksen perusteet**, voi tilata postimaksujen hinnalla
- **Vaikuttamiskoulutusten** (v. 2015 toteutettu) materiaalit TPY:n verkkosivuilla, mm. webinaari 15.9.2015, Onnistu vaikuttajana –koulutus
- **Sosiaalisen kuntoutuksen koulutusten** materiaalit TPY:n verkkosivuilla
- M. Kesän raportti **Starttivalmennuksesta asiakasnuorten äänellä** TPY:n verkkosivuilla
- **Lisätietoja** www.tpy.fi

Kiitos!

